

Uvod

Nakon što se pojavio b2 (softver za pravljenje blogova poznat i kao cafelog), osamnaestogodišnji programer Met Malenveg (Matt Mullenweg) upotrebio ga je da bi opisao svoj put u Vašington. Krajem 2002. godine, razvoj ovog softvera je prekinut. U januaru 2003, Met i Majk Litl (Mike Little) zajedno nastavljaju da razvijaju b2 kao nezavisnu granu originalnog izvornog koda. U maju 2003. pojavio se WordPress 0.70 i ušao u istoriju interneta. U vreme kada je počeo da radi na WordPressu, Met je bio brucš Univerziteta u Hjustonu. U septembru 2009. godine, WordPress se koristio na približno 202 miliona veb lokacija. Ovaj softver se danas smatra vodećom platformom otvorenog koda za blogove.

Ne sećam se kada smo se Met i ja prvi put sreli, ali sam srećan što mi je postao prijatelj. Met spada u najinteligentnije, a istovremeno i najsimpatičnije ljude koje poznajem.

U početku nisam koristio WordPress. Kao i mnogi blogeri, prvi blog sam (u proleće 2004) postavio na Googleovom Bloggeru. Za nekoliko meseci prešao sam na Blogware, koji se u to vreme smatrao najmoćnijom alatkom za pravljenje i održavanje blogova. Blogware je imao funkcije koje se u WordPressu još nisu ni nazirale. U leto 2005. razgovarao sam sa Metom i ukazao mu na neka Blogwareova svojstva za podešavanje izgleda blogova. Ta su svojstva kasnije ugrađena u WordPress (ne tvrdim da sam baš ja inspirisao Meta za to). Danas za pravljenje bloga ne bih koristio nijedan program osim WordPressa; štaviše, sada ja podučavam druge kako da ga koriste za izradu „običnih“ veb lokacija.

Ova knjiga je zamišljena kao priručnik za korišćenje WordPressa koji, korak po korak i s dovoljno detalja, treba da vam omogući uspešnu izradu i održavanje blogova. Ne tvrdim da sam sve teme dovoljno iscrpno obradio, ali očekujem da će me u tome odmeniti moji stručniji prijatelji (dok sam pisao ovu knjigu, s mnogima od njih sam razgovarao i citirao ih). U knjizi su data kratka uputstva za obavljanje najvažnijih zadataka – od instaliranja do popravljanja WordPressa. Ako znate engleski, dostupni su vam i snimljeni razgovori o raznim temama koje se odnose na WordPress i globalnu WordPress zajednicu.

Osim što je prilagodljiv i jednostavan, jedan od najvažnijih razloga što koristim WordPress jeste njegova globalna zajednica korisnika. Ona doprinosi razvoju platforme tako što svojim dodatnim modulima (engl. *plugins*), temama i raznim vrstama pomoći utiču na to kako WordPress radi. Ta zajednica predstavlja značajnu pokretačku snagu WordPressa, jer talenat i kreativnost njegovih korisnika podstiču programere razvojnog tima da ovaj softver neprestano unapređuju.

U nekoliko verzija WordPressa koje su se pojavile posle verzije 2.1, zajednica korisnika je preporučivala koje funkcije treba dodati ovom softveru. Istina je da programeri postavljaju stvari na svoje mesto, ali zajednica određuje prioritete.

Napominjem da se knjiga oslanja na poslednju dostupnu verziju WordPressa (3.0). Do trenutka kada ona stigne do vas, WordPress će pretrpeti brojne izmene. U saradnji s glavnim WordPressovim programerima, pokušao sam da se za te izmene što bolje pripremim. Moći ćete da ih pronađete na lokaciji www.usingwordpressbook.com. Na njoj ćete uvek nalaziti najsvežije informacije i izmene koje se odnose na WordPress.

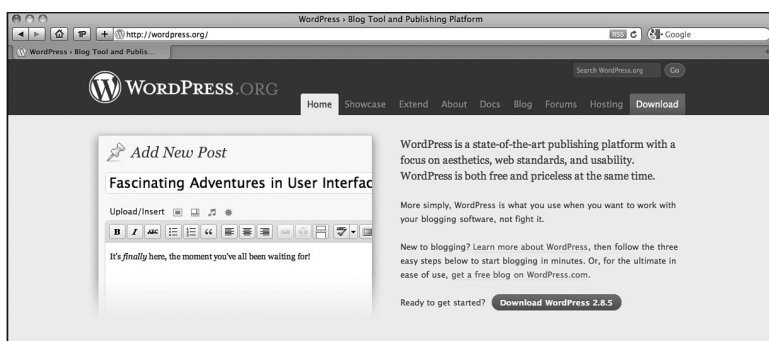
Šta je WordPress?

Objasnićemo šta je blog-mašina (engl. *blog engine*) i šta je to što WordPress čini blog-mašinom. Blog ili veb dnevnik (engl. *blog* ili *Web log*) jeste veb lokacija koja se sastoji od pojedinačnih članaka ili priloga za blog (engl. *posts*). Prilozi se na početnu stranu lokacije (engl. *home page*) postavljaju tako da se najnoviji tekst nalazi na vrhu (obrnuto od hronološkog redosleda). Blog-mašina je softver koji se izvršava na veb serveru na kome se nalazi blog, a ne na vašem kućnom računaru.

Većina blog-mašina kombinuje makroe i programski kôd koji prikazuju stranice, s bazom podataka u koju se snimaju članci i drugi parametri. Blog-mašine često koriste i šablone (engl. *templates*) ili teme (engl. *themes*) za definisanje izgleda veb stranica. Osim navedenih, postoje i drugi zadaci blog-mašina, a WordPress sve obavlja veoma uspešno. WordPress zapravo predstavlja sistem za upravljanje sadržajem (engl. *content management system*, CMS).

Ne tako davno, veb lokacije zasnovane na CMS sistemima predstavljale su novost. Koristile su ih mnoge velike kompanije zbog mogućnosti da korisnici prave razne vrste sadržaja čak i ako ne znaju HTML (kodiranje koje čini veb onim što jeste) i ne brinući da će neko slučajno „pokvariti“ veb lokaciju. CMS s funkcijama, snagom i prilagodljivošću WordPressa koštao bi na desetine, ako ne i stotine hiljada dolara. Međutim, WordPress je sada dostupan kao besplatan softver otvorenog koda, koji možete preuzeti i instalirati za nekoliko minuta. Sve počinje na lokaciji WordPress.org (slika U.1), s koje možete preuzeti WordPress da biste

ga instalirali, ili dodatne module i teme kako biste proširili ugrađene mogućnosti WordPressa. To je polazna tačka za zajednicu korisnika WordPressa.



Slika U.1 Početna strana WordPress.org, s koje možete preuzeti WordPress da biste ga instalirali i naučili sve o njemu.

WordPress je program otvorenog koda, što znači da se korisnici mogu upoznati s načinom na koji WordPress radi i menjati ga prema svojim potrebama. Ako su vaše izmene ili dopune programskog koda uspješne ili WordPressu dodaju novo korisno svojstvo, možete ih proslediti zajednici. Nakon toga, one će biti pregledane i po potrebi uključene u jezgro (engl. *core*) WordPressa. Da bi se održavao red, kontinuitet i bezbednost, postoji pet članova razvojnog tima WordPressa koji imaju dozvolu da integrišu nov kôd u programsko jezgro. Čak i ako se utvrdi da se vaša programska izmena ne može dodati jezgru WordPressa, možete je objaviti kao dodatni programski modul (engl. *plugin*). Dodatni modul je nadogradnja WordPressa koja mu dodeljuje novu funkciju ili svojstvo – slično kao kada ugradite krovni prozor na automobil koji ga ranije nije imao. O dodatnim modulima biće reči u poglavlju 6, „Pronalaženje i korišćenje dodatnih modula“.

WordPress.org ili WordPress.com

WordPress možete naći na veb lokacijama WordPress.org i WordPress.com. S lokacije WordPress.org možete preuzeti WordPress ili dodatne module i teme za već instaliranu verziju programa. WordPress.com je lokacija kompanije Automattic, koju su Met Malenveg i ostali osnovali kako bi mogli na zadovoljavajući način da održavaju i unapređuju besplatnu verziju WordPressa. Lokacija WordPress.com osmišljena je kao nezavisna grana WordPressovog stabla koja se zove WordPress MU (višekorisnički, engl. *multiuser*). Ona omogućava da imate jednu instalaciju WordPressa koja održava više blogova istovremeno. WordPress i WordPress MU sada su udruženi u jedinstven WordPress. Ako vas ovo zbunjuje,

ne brinite – niste jedini, a s vremenom će vam sve postati jasnije. Za sada zapamtite da se na veb lokacijama WordPress.org i WordPress.com nalaze različite ali povezane verzije WordPressa.

Kao što je rečeno, WordPress.com je lokacija kompanije Automattic, koja održava i lokaciju WordPress.org. Met Malenveg i njegovi saradnici osnovali su kompaniju Automattic radi pribavljanja sredstava za WordPress zajednicu i pružanja usluga krajnjim korisnicima. Kompanija Automattic obezbeđuje infrastrukturu i podršku za lokaciju WordPress.org (i novu neprofitnu fondaciju WordPress Foundation). Ona zapošljava brojne programere koji unapređuju jezgro WordPressa. Uz to, kompanija Automattic motiviše ostale kompanije da pruže finansijsku i drugu podršku programerima koji unapređuju WordPress. Kompaniju Automattic nemojte posmatrati kao neprikosnoveni autoritet za WordPress; nju čine ljudi koji se s velikom posvećenošću i elanom brinu o otvorenom kodu, poboljšavaju ga i stvaraju uslove da WordPress nastavi da se razvija i u budućnosti.



POKAŽI MI Media IN.1 – Important WordPress-Related Websites (Važne veb lokacije povezane s WordPressom)

Pristupite ovoj video-datoteci preko svog registrovanog veb izdanja na lokaciji
my.safaribooksonline.com/9780132182836/media

Konvencije u WordPressu

U ovoj knjizi pridržavaćemo se nekih pravila. WordPress se piše sa velikim „W“ i „P“, a često ćemo ga nazivati skraćeno „WP“ (i koristiti varijacije poput WP.org, WP.com i WPMU). Temama ćemo nazivati datoteke koje određuju izgled blogova (poznate su i kao šabloni, engl. *templates*).

Na lokaciji WordPress.org, dokumentacija se naziva The Codex (jeste, ljudi koji se bave WP-om imaju razvijen smisao za dramu). Segment programskog koda koji obavlja veliki deo fizičkog posla za sve WP blogove naziva se The Loop (petlja) i ona izgleda otprilike ovako:

```
if (have_posts()) :
    while (have_posts()) : the_post();

        the_content();
    endwhile;
endif;
```

Ova petlja samo prolazi kroz bazu podataka i izdvaja iz nje priloge napisane u blogu. To je toliko jednostavno da ćete sigurno razumeti zašto u podnožju lokacije WordPress.org piše „Code is Poetry“ („Kôd je poezija“).

Ova knjiga vas, korak po korak, uči kako da napravite blog ili veb stranicu pomoću WordPressa. Najpre ćete saznati kako možete kupiti domen, izabrati

server za svoju veb lokaciju (engl. *webhost*) i omogućiti rad svog domena na nje-mu. Nakon toga biće opisano kako se WordPress instalira, konfiguriše i podešava za pisanje sadržaja. U svakom poglavlju je napomenuto po čemu se verzija na lo-kaciji WordPress.com razlikuje od verzije koju ste instalirali, a u poglavlju 5, „Po čemu se razlikuju WordPress.com i WordPress.org“, ova tema će se detaljnije obraditi. Kada završite čitanje ove knjige, imaćete WordPress u malom prstu.



RECI MI VIŠE Media IN.2 – WordPress and the WordPress Community (WordPress i WordPress zajednica)

Pristupite ovoj audio-datoteci preko svog registrovanog veb izdanja na lokaciji my.safaribooksonline.com/9780132182836/media

Korišćenje knjige

Ova knjiga je takva da ćete brzo i lako savladati njen sadržaj. Postupna uputstva pružaju dobru osnovu za korišćenje WordPressa, a raznovrsni sadržaji na mreži, uključujući video i audio snimke, imaju sledeće namene:

- Prikazuju zadatke iz knjige korak po korak
- Pružaju dodatne napomene i informacije o određenoj temi
- Daju praktične savete i predloge
- Usmeravaju na naprednije zadatke koji nisu pomenuti u knjizi

Sledi kratak pregled posebno označenih celina koje će vam pomoći da se lakše snađete u strukturi knjige:

- **Svrha poglavlja:** Na početku svakog poglavlja nalazi se kratak pregled tema koje se obrađuju u poglavlju, što omogućava da na brzinu proverite njegov sadržaj.
- **Napomene:** Napomene sadrže dodatne komentare ili objašnjenja koji se izdvajaju od ostatka teksta. Ponekad sadrže detaljnije opise, alternativne načine za obavljanje zadataka ili druge korisne informacije.



HOĆU DA PROBAM Prikazuje zadatke na pregledan način, korak po korak.



POKAŽI MI Video-zapis (na engleskom) prikazuje zadatke koje morate videti na delu i dodatne, napredne tehnike.



RECI MI VIŠE Audio-zapis (na engleskom) sadrži instrukcije koje daju kompetentni stručnjaci.

Dodatni sadržaj uz knjigu

Ovaj proizvod iz edicije USING (NAUČITE) predstavlja više od knjige. On objedinjuje dragocena video-uputstva i audio-zapise na engleskom jeziku, u besplatnom veb izdanju koje dopunjava svaku knjigu iz edicije USING (NAUČITE).

Znači, uz knjigu dobijate i slobodan pristup korisnim veb lokacijama čiji se sadržaj redovno ažurira, i dodatne pogodnosti učenja pomoću pratećih video i audio sadržaja na engleskom.

O veb izdanju knjiga iz edicije USING (NAUČITE)

Veb izdanje (engl. *Web Edition*) svake knjige iz edicije USING dopunjeno je bibliotekom Safari Books Online, što omogućava da pristupite korisnim video i audio zapisima na engleskom jeziku. Tu možete pretraživati sadržaj knjige, isticati delove teksta i pridruživati mu napomene, štampati svoje napomene u obliku sažetka, isecati i prenositi sadržaje direktno sa lokacije Safari Books Online.

Da biste ovaj proizvod registrovali i pristupali besplatnom veb izdanju na engleskom, audio i video datotekama, posetite veb lokaciju quepublishing.com/using.